

Wilhelm Rust: Das Flensburger Bauhandwerk von 1388 bis 1966. (Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte E. V. Nr. 18, 1967). 434 s.

Der udfolder sig i disse år syd for grænsen et intensivt historisk arbejde, der er fremkaldt af de gode økonomiske forhold i Forbundsrepublikken og af nederlaget 1945, der tvang til en ny fordybelse i fortiden. Flensborg var blandt den gamle danske helstats største byer, og Wilhelm Rusts bog har derfor betydning ud over den lokalhistoriske værdi. Da fortidens håndværk ikke respekterede de nationale grænser, men dannede næsten en overstatslig organisation gennem zünften, bliver bogen også ud fra dette synspunkt oplysende for studiet af kongerigets håndværk. Direkte paralleller kan dog næppe drages, da de jyske byer var så små, at de ikke kan opvise de samme vilkår for håndværket som Flensborg, og det fremgår desuden af den grundige redegørelse, at man i Flensborg har været afhængig af den lokale tradition.

Desværre er hele den arkitekturhistoriske side meget lidt omtalt. Flensborg ejer så rig en bygningskunst fra fortiden, at den fortjener en behandling ud fra nutidens synspunkter, således som det er udført for en anden af det gamle monarkis hovedbyer, det norske vestlands hovedstad, i Kristian Bjerknæs: Gamle borgerhus i Bergen (fra 1961). Her er det vist, hvordan en skildring af samspillet mellem de almindelige stilstrømninger og den lokale tradition skal formes. I den gamle helstat har der virkelig været flere små centre, der arbejdede selvstændigt uden påvirkning fra hovedstaden. I disse forskelle finder det individuelle sit udtryk, og

et fremtidigt studium heraf kan ikke gå uden om Wilhelm Rusts bog, når bygningshåndværket skal skildres.

Helge Sjøgaard

Frants Thygesen: Tysk strafferets indtrængen i Sønderjylland mellem 1550 og 1800. 235 s. (Juristforbundets forlag, 1968).

Bogen er tvedelt med det første afsnit formet som en i det væsentlige kronologisk skildring, efterfulgt af et afsnit med uddrag af tingbøger og andre kilder til belysning af udviklingen. Skønt den store afhandling er tænkt som et retshistorisk indlæg i sønderjysk forskning, har man ret til også at anlægge et almindeligt historisk syn, da man altid fra dansk side har opfattet den grundlæggende ret i hertugdømmet som et af de mange vidnesbyrd om dets danskhed lige til Ejderen, og undersøgelsen ændrer ikke det kendte synspunkt, at retsordningen i Slesvig forblev dansk, uanset at tysk ret, særlig *constitutio criminalis Carolina*, efterhånden trængte ind. Af stor værdi er kildestederne, hvorved forf. underbygger sin opfattelse. De er ordnet topografisk.

Det ser ikke ud, som om receptionen af tysk ret har været et led i en bevidst fortyskning af hertugdømmet; men at man har grebet til den, fordi de hjemlige retskilder manglede, og udviklingen begyndte allerede i middelalderen, da Tønder 1243 fik lybsk ret, ligesom den ældste ret for Slesvig by er påvirket sydfra. Da den blev brugt i flere byer i Nørrejylland, har den fremmede indflydelse også udstrakt sig til landet nord for Kongeåen. Forf. kommer ligeledes ind på retsprogets ændring fra dansk til tysk; men heller ikke på dette punkt har man grund til at tro, at man for